

« unusquisque stipem menstrua die, vel cum velit et si modo velit et si modo possit, apponit; nam nemo compellitur, sed sponte confert. » Ibi narrat Tertullianus quæ pietatis opera suo tempore christiani in ecclesiis cœtus agentes exercerent et inter cœtera oblationum meminit, quæ ex sola beneficentia proficisci manifeste declarat, consequenter temporis diuturnitate in necessitatem converti nequeunt. Et huic sententiæ convenit id, quod vulgo dicitur præscriptione non acquiri ea, quæ sunt merræ voluntatis, nec ex spontaneis actibus quasi possessionem induci.

(30. At recedendum haud est a sententia illa communi, quod oblationes consuetudine legitime præscripta evadant necessariae, quam, ultra doctores relatos ab auctore, num. 11, tenuit Rota in Cracovien. præstationis lignorum 30 Junii 1749, § 2, et 20 Aprilis 1750, § 1, coram illustriss. Caprar. almæ Urbis gubernat., modo tamen eæ admistam habeant causam retributionis, ut sunt illæ, quæ fiunt parochio ecclesiæque parochiali, qualis erat casus mox allegatarum decisionum.

(31. Quæstionis vero est: « An oblationes difformiter prælitæ, consuetudine necessaria evadere queant? » Hæc autem distinctio placuit Rotæ in mox allegata prima decisione

OBREPTIO.

Vid. verb. RESCRIPTUM, n. 28 et 29.

OBSERVANTIA VANA.

Vid. verb. SUPERSTITIO, a n. 44 ad 64.

OBSTETRICES.

SUMMARIUM.

1. Obstetrix unde dicatur? — 2. Obstetrix ex officio tenetur sub mortali discere formulam, et modum baptizandi. — 3. Hinc in pluribus diocesis obstetrix, antequam admittatur ad hoc officium, præstant juramentum procurandi salutem spiritualem sobolis, et puerperæ. — 4. Et in aliis traditur obstetrix debere esse in primis ab ipsis parochis et potestate sæculari approbatas. — 5. Unde parochi tenentur ipsas obstetrices diligenter examinare: et si non sciant jam esse examinatas et approbatas ab aliquo bene perito, peccant graviter cas non examinando. — 6. Baptizati ab obstetri-

(1. Obstetrix dicitur ex eo quod obsistat dolori; vel certe pignori, ne laxatis uteri genitalibus claustris, in terram defluat. Sanctus Ambrosius, *Oper. moral.*, epist. 46, ad Siagrium fol. 234, impressionis Romanæ anni 1585.

(2. Obstetrix, quæ obstetricantur ex officio, tenentur sub mortali discere formulam, et modum baptizandi, quia ex tacito pacto ad id obligantur; non enim admitterentur ad hoc officium obeundum, nisi tacite se obligarent ad baptismum rite ministrandum in tam frequentibus casibus necessitatis. Navarrus in *Manual.*, c. 22, n. 6, cum Paludano, et S. Antonino ibi citatis; Reginald., lib. xxvii, n. 45; Henriquez,

§ 7: « Quod nimirum (sunt ejus verba) tum demum consuetudo vires exercere nequiret ad obligationem inducendam etiam in futurum, si difformitas annuæ præstationis consisteret in ipsa specie, ut puta, si uno anno datum fuisset oleum, alio vinum, alio frumentum et sic deinceps alia hujusmodi, et ratio est, quia ex actibus difformibus in specie et sic in ipsa substantia, nulla oriri valet obligatio, nullaque possessio efficax potest emergere; secus autem quando, prout hic, non agitur de difformitate in ipsa specie, sed solummodo de difformitate respectu quantitatis, etc., quibus in terminis difformitas nihil officit efficacæ consuetudinis, ut obliget etiam pro tempore futuro eam ob prævalidam rationem, quia licet variatus fuerit modus, seu quantitas annuæ præstationis lignorum, species tamen semper fuit una et eadem. Unde sicuti quoad speciem, quam plus et minus non variant, consuetudo dubio procul uniformis deprehenditur: ita hoc sufficit, ut quilibet ex incolis villæ Podolsze, juxta propriam possibilitatem quotannis ligna proprio parochio in posterum tradat, prout antea per diuturnum temporis spatium tradere consuevit. » Confer etiam de hac distinctione de Marin., *Resolut. jur.*, lib. ii, cap. 81, n. 21 et seq.; Lagun., *De fructib.*, cap. 33, n. 124 et sequent.

cibus quando sint rebaptizandi, vel non, sub conditione? ad n. 7. — 8. Obstetrix, quæ aliquem infantem baptizaverint, sunt a parochis diligentissime examinandæ, an rite, vel non, ipsum baptizaverint; et si repererint ipsas rite baptismum contulisse, non debent, nec possunt ipsum repetere; si vero probabiliter dubitent, debent baptismum sub conditione repetere. — 9. Obstetrix Ægyptiæ in responsione data Pharaoni pro salvandis ab interfectione infantibus Hebræorum, non sunt culpabiliter mentitæ. — 10. Alia ad rem ibi. — 11. Subnect. *Addit. ex aliena manu*, ad n. 15.

lib. ii, cap. 29, num. ultim.; Gobat, tom. I, tract. 2, cas. 5, n. 157; La Croix, lib. vi, part. i, n. 270. Alique multi cum Aversa q. 67, sect. 2, § Teneri.

(3. Hinc in pluribus diocesis, et signanter in Leodiensi, et Trevirensi teste Chapeauville, *De modo administrandi sacramenta tempore pest.*, cap. 2, q. 2, et Gobat., *loc. cit.*, quando obstetrix admittuntur ad hoc munus, juramentum emittunt procurandi salutem spiritualem sobolis et puerperæ. (4. Et in Obsequiali Constantiensi, fol. 62, traditur, obstetrix debere esse in primis ab ipsis parochis et potestate sæculari approbatas.

(5. Unde parochi tenentur ipsas obstet-

trices diligenter examinare, et si non sciant jam esse examinatas et approbatas ab aliquo bene perito, peccant graviter eas non examinando, quia cum obstetrix in tali casu sint vicariæ parochi, et quisque obligetur scire, utrum suum locum tenens sit peritus officii sui, necne, stat clarum maxime ad id sub gravi teneri parochum ad indagandam peritiam obstetricum pro officio tantæ necessitatis; Quintanadvenas, *Singular.*, tract. 1, singular. 6; Gobat., *loc. cit.*, n. 169; Layman, lib. v, tract. 2, c. 5, n. 3, cum aliis ibi citatis; et certe omnes fere constitutiones synodales sub gravi videntur id oneris parochis imponere, ut signanter novissime fuit recte impositum in hac synodo Alexandrina celebrata die 1, 2, 3 Maii 1732, ubi, tit. 6, *De baptismo*, sic præcise statuitur: « Oneratam parochorum conscientiam volumus, qui exactissime certo tempore obstetrix non examinent, quæ perfecte callere debent, et mente retinere modum baptismum rite conferendi. »

(6. Baptizati ab obstetricibus sunt rebaptizandi sub conditione, si obstetrix sunt suspectæ de veneficiis, aut aliquando confesse, se non rite baptizasse, vel si a parochio examinata, qua materia, forma, et quas corporis partes baptizaverint, non satis constanter respondeant, aut si aliunde oriatur probabile dubium de valore baptismi ab ipsis collati. *Communis*, argum. cap. *De quibus dubium est* 2, *De baptismo*, ubi sic expresse habetur: « De quibus dubium est, an baptizati fuerint, baptizantur his verbis præmissis: *Si baptizatus es, non te baptizo, sed si nondum baptizatus es, ego te baptizo in nomine Patris, etc.* » (7. Sic enim et consulitur reverentiæ sacramenti, et salutis animarum. Si vero nullum sit dubium de valore baptismi ab ipsis collati, ex quo diligenter a parochio examinata, reperiantur bene perita, et rite adhibuisse debitam materiam, formam, et intentionem, non sunt rebaptizandi, ab ipsis obstetricibus sic rite baptizati, cum baptismus rite collatus, neque sub conditione debeat iterari, ex quo sit de sui natura irreiterabilis, ex cap. *Majores* 3, *De baptismo*, Concil. Florent. in *Litteris Unionis*, et Trident., sess. vi, can. 9, sic tenent doctores communiter.

(8. Hinc obstetrix, quæ infantem aliquem baptizaverint, sunt a parochis diligentissime examinandæ, an, et quomodo, quibus verbis, et forma, qua materia et aqua, et cum qua intentione baptizaverint; et si rite repererint fuisse a dictis obstetricibus collatum baptismum, non debent, nec possunt ipsum repetere; si vero

probabiliter dubitent, debent baptismum sub conditione repetere: *Catechism. Roman.*, part. ii, cap. 2, § 43, et sic solent statuere constitutiones synodales, ut recte statuunt illæ diocesis Constantiensi part. i, tit. 6, n. 4, ibi: « Examinent diligentissime parochi, aut eorum socii obstetrix, vel alios, qui infantem aliquem baptizaverint, an, et quomodo, quibus verbis et forma, qua materia et aqua, et cum qua intentione baptizaverint. Quod si debitam materiam, formam, et Ecclesiæ institutionem adfuisse cognoverint, parochi baptismum ab obstetricibus collatum minime repetant; si probabiliter dubitent, baptismum cum conditione conferant. »

(9. Obstetrix Ægyptiæ respondendo (*Exodi* i, 19) Pharaoni: *Non sunt Hebrææ sicut Ægyptiæ mulieres, ipsæ enim obstetricandi habent scientiam, et priusquam veniamus ad eas, pariunt*, non sunt culpabiliter mentitæ; vide verb. *MENDACIUM*, a n. 14 ad 18; ubi tamen etiam citatur S. Augustinus, qui eas peccasse censet, eique S. Thomas 2-2, quæst. 110, art. 3, ad 2, subscr. bit.

(10. Alia ad rem, confer, quæ cohærenter hic dictis habet Benedictus XIV, *De synodo diocesis.*, lib. vii, cap. 6, n. 4, et *Instit. eccles.*, 8, § 6.

ADDITIONES EX ALIENA MANU.

(11. In judicio nullitatis matrimonii ob impotentiam alterutrius conjugis, tum in illo dispensationis super matrimonio rato, et non consummato, disseri solet de viribus relationis obstetricum.

(12. Ex sententia autem multorum, si obstetrix referant de virginitate mulieris, adhibitis consuetis experimentis, probata remanet non consummatio matrimonii. At si referant de virginitatis defectu, minime consummatio matrimonii remanet probata, quum virginitas amitti ex aliis causis possit, quam ex matrimonii consummatione. Confer Bohemer., in *Decretal.*, lib. iv, tit. 15, § 26 et plur. sequent.; Sanchez, *De matrim.*, lib. vii, disput. 9, n. 16; Pacian., *De probat.*, lib. ii, cap. 2, num. 22, ad plur. sequent.; Sperel., dec. 141, n. 37.

(13. Falluntur ergo, qui septem obstetrix requirunt. Licet enim in cap. 4, *De probat.*, habeatur septem obstetrix inspectioni adfuisse; hoc tamen tantummodo refertur, atque narratur, non item per modum necessitatis præscribitur, ut tradunt communiter canonistæ in dict. cap. 4, *De probat.* Grananiet., n. 7; Gonzal., n. 4; Bohemer., in *Decretal.*, lib. iv, tit. 15, § 27; Pacian., *De probat.*, lib. ii, cap. 2, n. 4; Sperel., dec. 4, n. 4.

OCCASIO PECCANDI.

SUMMARIUM.

1. Occasio peccandi est duplex, scilicet proxima et remota, et quæ sit utraque? — 2. Eadem occasio, quæ uni, attentis circumstantiis, est proxima, alteri, et etiam eidem ipsi, sine dictis circumstantiis est remota. — 3. Sicuti occasio, ita et periculum

peccandi est duplex, scilicet proximum, et remotum, et quid sit utrumque? — 4. Periculum, seu occasio quare dicatur proxima? — 5. Periculum proximum aliud est formale, et aliud materiale, et quid sit utrumque? — 6. Idem periculum potest esse respectu unius formale, et respectu alterius solius

materiale. — 7. Periculum formale aliud est intrinsecum, et aliud extrinsecum, et quid sit utrumque? — 8. Qui est in occasione remota potest absolvi. — 9. Qui est in occasione proxima involuntaria, nec est in sui potestate eam remove, potest absolvi, dummodo tamen vitare conetur periculum formale peccandi per actus proprios. — 10. Absolvi tamen non potest, qui est in occasione proxima voluntaria, nec vult eam, cum possit, deserere, licet sub pretextu cuiuscunque utilitatis, commodi, vel boni spiritualis, vel temporalis sui, vel proximi. — 11. Absolvi non potest consuetudinarius, seu recidivus, qui semper labitur in eisdem peccatis sine ulla spe emendationis, nec facit quantum in se est

(1. Occasio peccandi est duplex, scilicet proxima et remota. Occasio proxima est illa, quæ frequenter et sæpe sæpius homines similis conditionis ad peccatum inducit, vel experientia constat eam in hoc homine, circumstantiis attentis, talem effectum causare. Est in re communis. Occasio remota est illa, quæ, quamvis aliquo modo inducat ad peccatum, tamen raro inducit ad illud homines similis conditionis, vel experientia constat, eam in hoc homine, circumstantiis attentis, talem effectum raro causare. Est in re communis. (2. Hinc maxime sunt attendendæ circumstantiæ loci, temporis, personarum, et huiusmodi, quia sæpe contingit quod eadem occasio, quæ uni, attentis circumstantiis loci, temporis et personæ, est occasio proxima, alteri, seu etiam eidem ipsi, in diversis circumstantiis, sit remota; sic sæpe, eadem occasio carnis, seu conversatio mulieris, quæ juveni est proxima, seni, aut juveni valde timorato est remota; ita etiam sæpe contingit, quod eidem juveni conversatio unius mulieris sit occasio proxima, et conversatio alterius mulieris sit ei solum occasio remota, et quod etiam conversatio ejusdem mulieris in uno tempore et loco sit ei occasio proxima, ut si in tempore magis periculoso reperiat solus cum sola, et in alio tempore minus periculoso, aliis simul astantibus, sit ei tantum occasio remota.

(3. Sicut occasio est duplex, ita duplex est periculum peccandi, scilicet proximum et remotum. Proximum est illud, quod, attentis circumstantiis, habet frequentem conjunctionem cum peccato. Remotum autem est illud, quod, attentis circumstantiis, habet raram conjunctionem cum peccato. Sic in re communis doctorum. (4. Periculum autem, vel occasio, non ideo dicitur proxima, quod inter ipsam et peccatum nihil mediet; plerumque enim mediat aliquid, verb. grat. tentatio, aspectus, tactus, colloquium, et huiusmodi; sed ideo dicitur proxima, quia inter ipsam occasionem, et peccatum, communiter nihil intervenit, quod impediatur peccatum. Card. de Lugo, *De penitentia*, disp. 14, n. 162; La Croix, lib. III, n. 251, et alii.

(5. Periculum proximum aliud est formale, et aliud materiale. Formale est illud, quod, attentis circumstantiis, ita inclinatur, et movet ad peccandum, ut in persona similis conditionis soleat frequenter, et sæpe

pro tali consuetudine peccaminosa deserenda. — 12. Si vero consuetudinarius, seu recidivus post ultimam suam confessionem se vel paululum emendavit, nec tot peccata, ut ordinarie solitus erat, commisit, et aliquem conatum ad se emendandum adhibuit, debet absolvi. — 13. Cum recidivæ peccati sunt ex sola fragilitate intrinseca, potest penitens toties absolvi, quoties confessarius iudicat eum serio dolere et proponere in posterum se emendare. — 14. An sint absolventi, necne illi consuetudinarii, seu recidivi, qui in aliqua confessione minora afferunt peccata, et in alia majora, et sic vicissim longo tempore sua peccata continuant, et quomodo cum eis procedendum?

sæpius esse conjunctum cum peccato. Materiale vero est illud, quod de se secundum circumstantias suas extrinsecas solet esse conjunctum cum peccato, quamvis non conjungatur ob specialem conditionem subjecti. Unde materiale periculum est occasio externa, quæ secundum se solet frequenter esse conjuncta cum peccato; formale autem, præter occasionem externam, includit tales circumstantias, ut his omnibus attentis in persona similis conditionis existimetur hic, et nunc fore conjunctum cum peccato. Sic in re communis doctorum. (6. Hinc idem periculum potest esse respectu unius formale, et respectu alterius solum materiale, ut, salva proportione, dictum est supra sub n. 2 de occasione proxima, et remota. (7. Periculum formale aliud est intrinsecum, et aliud extrinsecum. Intrinsecum est illud, quod oritur ex propria et personali intrinseca prava conditione, seu natura ipsius talis personæ. Extrinsecum autem est quod non oritur ex intrinseca prava conditione ipsius personæ, sed ex aliqua occasione extrinseca: Communis.

(8. Qui est in occasione remota, potest absolvi, alioquin deberemus, ad evitandas occasiones remotas, exire de hoc mundo, ut inquit Apostolus *I ad Corinth.*, v, 10, ibi: *Alioquin debueratis de hoc mundo exiisse.* Cum etiam in ipsa solitudine, et in licitis commerciis humanis adsit occasio remota peccandi. Communis.

(9. Qui est in occasione proxima involuntarie, nec est in sui potestate eam remove, potest absolvi, dummodo tamen vitare conetur periculum formale peccandi per actus proprios. *Vide verb. ABSOLUTIO*, art. 2, n. 8, 9 et 10, ubi assignantur dicti actus proprii, afferuntur ratio conclusionis, et datur ad hoc monitio pro confessariis.

(10. Absolvi tamen non potest, qui est in occasione proxima voluntaria, nec vult eam, cum possit, deserere; licet sub pretextu cuiuscunque utilitatis, commodi, vel boni spiritualis, vel temporalis sui, vel proximi. Habetur clare ex pluribus propositionibus damnatis relatis sub dict. verb. *ABSOLUTIO*, art. 2, n. 12; *vide ibi* usque ad n. 13.

(11. Absolvi non potest consuetudinarius, et recidivus, qui semper labitur in eisdem peccatis sine ulla spe emendationis, nec facit quantum in se est pro tali consuetudine peccaminosa deserenda. *Vide ibi*, a num. 14 ad 16.

(12. Si vero consuetudinarius, seu recidivus post ultimam suam confessionem se vel paululum emendavit, nec tot peccata, ut ordinarie solitus erat, commisit, et aliquem conatum ad se emendandum adhibuit, debet absolvi. *Vide ibi*, n. 17 (125).

(13. Cum recidivæ peccati sunt ex sola fragilitate intrinseca, potest penitens toties absolvi, quoties confessarius iudicat eum

OCCISIO.

Vid. verb. HOMICIDA, HOMICIDIUM.

OCCULTATIO.

(1. Occultatio fidei, cum simulatione Mahumetismi damnatur. *Bened. XIV*, t. I, const. 89, incip. *Inter omnigenas*, § 3. (2. Præsertim in iudicio. *Idem, ibid.*, § 4. (3. Occultantes fidem tali simulatione excluduntur a sacramentis in vita, et a suffragiis in morte. *Idem ibi*, § 6. (4. Ad occultandam fidem, non licet vitæ institutum amplecti omni religionis exercitio vacuam. *Idem, ibi*, § 7. (5. Nec Ecclesiæ præcepta infringere. *Idem, ibi*, § 3. (6. Occultantibus fidem cum dicta simulatione Mahumetismi nullæ dispensationes, aut gratiæ de Ecclesiæ the-

sauro sunt concedendæ. *Idem, ibi*, § 14. (7. Occultatio impedimenti, sive defectus, de quo quis in actu professionis interrogatus fuit, addita declaratione, quod religio ipsum cum eo impedimento, aut defectu admittere non intendebat, an allegari possit ab ipso professo ad obtinendam declarationem nullitatis professionis, est a Superiore regulari et ab ordinario loci simulate discutiendum, donec a Sanctissimo, ut in præmissis, hæc cum aliis similibus questionibus explanetur et definiatur. *Idem, tom. II, constit. 37, incip. Si datam.*

OCCULTUM.

Vid. verb. NOTORIUM, num. 12 et per tot.

OCCUPATIO PRO ACQUIRENDO RERUM DOMINIO.

Vid. verb. DOMINIUM, art. 3, a num. 6 ad 35.

OCTAVÆ.

SUMMARIUM.

1. Octavarum usus est in Ecclesia antiquissimus. — 2. Octavæ introductæ fuerunt ad majorem solennitatem præcipuarum festivitatum. — 3. Cur autem octo dies assignentur ad hunc effectum, spectat ad mysterium numeri octonarii. — 4. Assignatur primum mysterium in sensu mystico. — 5. Assignatur secundum mysterium in sensu anagogico. — 6. Assignatur tertium mysterium in sensu tropologico. — 7. Die octava etiam non privilegiata occurrente cum duplici majore per annum, transferatur duplex majus, et fit officium de ipsa octava; et octava cedit solis festis solemnibus primæ et secundæ classis, nisi sit privilegiata, ut octava Corporis Christi, de qua infra sub num. 15, et octavæ Nativitatis Domini et Epiphaniæ, de quibus infra sub n. 34. — 8. Infra octavam Paschæ et Pentecostes prohibetur officium de festo cuiuscunque ritus et dignitatis; item prohibentur missæ votivæ et de Requiem. — 9. Infra octavam Epiphaniæ prohibetur quodcunque officium præter primæ classis, sed

(125) *Nota Romani theologi.* — Non ita facile absolvi debet consuetudinarius, qui paululum dumtaxat se emendavit, ac aliquem ad sui emendationem conatum adhibuit, ut auctor asserit. Etenim, ut fere omnes sanioris ethicæ theologi fatentur, iis impertienda est absolutio, qui efficacia adversus peccata remedia adhibuit, qui sua crimina sincere plangunt, et detestantur supra quodcunque detestabile, adeo ut mori malint, quam in eadem relabi; uno verbo, qui idonea emendationis indicia præstant. Quæ indicia tunc manifestantur, quando penitens vitiosum

habitu sic vincit, ut periculum proximum, seu probabile peccandi sustulerit, quando non adeo facile obliviscitur statim sui propositi, sed saltem per aliquod tempus perseverat, et difficilius, vel rarius cadit. Hæc autem non verificantur certe de penitente illo, qui paululum se emendavit ab ultima confessione, ac aliquem adhibuit conatum ad sui emendationem, loquendo præcipue de consuetudinario, qui pravi sui habitus radices omni, quo potest, conatu evellere debet.